

امام جواد(ع) فقط با علما گفتگو نمی‌کرد/سیره ارتباطی جامع با عموم مردم

حجت الاسلام علم الهدی گفت: امام جواد علیه السلام تنها با عالمان گفتگو نمی‌کردند، بلکه با مردم عادی نیز ارتباطی صمیمی داشتند، این وجه اجتماعی، می‌تواند برای رسانه‌ها الهام‌بخش باشد.

حجت الاسلام علم الهدی گفت: امام جواد علیه السلام تنها با عالمان گفتگو نمی‌کردند، بلکه با مردم عادی نیز ارتباطی صمیمی داشتند، این وجه اجتماعی، می‌تواند برای رسانه‌ها الهام‌بخش باشد.

خبرگزاری مهر-دین، حوزه و اندیشه-عصمت علی آبادی: امروز سالگرد شهادت امام محمدتقی(ع) جواد الائمه است. بررسی ابعاد شخصیتی و سیره عملی آن امام همام می‌تواند افق‌های تازه‌ای پیش روی نسل امروز بگشاید. امام جواد(ع) با وجود عمر کوتاه و شرایط دشوار سیاسی دوران عباسی، الگویی کم‌نظیر از علم، بردباری، عزت‌مندی و مدیریت هوشمندانه ارائه کردند که همچنان الهام‌بخش جوامع اسلامی است.

در همین راستا، در گفت‌وگویی با حجت الاسلام والمسلمین سید محمد باقر علم الهدی به واکاوی مهم‌ترین پیام‌های زندگی امام جواد(ع) برای جوانان امروز، شیوه مواجهه ایشان با فشارهای سیاسی، الگوی مناظرات علمی و ابعاد کمتر شناخته شده شخصیت آن حضرت پرداخته است. آنچه در ادامه می‌خوانید، مشروح این گفت‌وگوست.

*مهم‌ترین پیام زندگی امام جواد(ع) برای نسل جوان امروز چیست؟

زندگی امام جواد(ع) برای نسل جوان، باور به ظرفیت‌های بزرگ در سنین کم است. ایشان در حالی به امامت رسیدند که هنوز به سن بلوغ عرفی نرسیده بودند، اما با علم، حکمت و وقار خود، شایستگی رهبری معنوی جامعه را نشان دادند. این حقیقت، الگویی روشن برای جوانانی است که گاه به دلیل سن یا تجربه کم، توانایی‌های خود را دست‌کم می‌گیرند.

یک پیام، اهمیت علم‌آموزی و اندیشه‌ورزی است. امام جواد(ع) با وجود فشارهای سیاسی، میدان علم و مناظره را به عرصه‌ای برای اثبات حقانیت تبدیل کردند. جوان امروز نیز در جهانی که رقابت علمی و فکری تعیین‌کننده است، باید سرمایه اصلی خود را دانش و تحلیل عمیق قرار دهد.

امام جواد(ع) تنها با علما گفتگو نمی‌کرد/سیره ارتباطی جامع با عموم مردم

پیام دیگر، عزت‌مندی در عین تعامل است. امام جواد(ع) با خلفای عباسی معاشرت داشتند، اما هرگز در موضع انفعال یا سازش با ظلم قرار نگرفتند. این نشان می‌دهد که می‌توان در جامعه حضور فعال داشت، اما هویت و اصول خود را حفظ کرد.

پیام دیگر، اخلاق‌مداری در رفتار اجتماعی است. گزارش‌های تاریخی از کرم، بردباری و خوش‌خلقی ایشان حکایت دارد. نسل جوان امروز نیز برای اثرگذاری پایدار، نیازمند ترکیب تخصص با اخلاق است.

پیام دیگر، امید به آینده در شرایط دشوار است. دوران امامت امام جواد(ع) همراه با فشار، محدودیت و مراقبت شدید حکومتی بود، اما ایشان هرگز مأیوس نشدند و جریان علمی و تربیتی شیعه را استمرار بخشیدند. این روحیه امید، برای جوانی که با چالش‌های اقتصادی و اجتماعی روبه‌روست، بسیار راهگشاست.

پیام دیگر، پیام مسئولیت‌پذیری زود هنگام است. امام جواد(ع) نشان دادند که مسئولیت‌های بزرگ را نباید به آینده موکول کرد. هر جوانی در هر موقعیتی می‌تواند نقش‌آفرین باشد و اثر ماندگار بر جای بگذارد.

*در شرایط فشار سیاسی و محدودیت‌های اجتماعی، الگوی رفتاری امام چه راهبردی برای امروز ارائه می‌دهد؟

نخستین راهبرد امام جواد(ع) در برابر فشار سیاسی، حفظ آرامش و خردمندی بود. ایشان به جای واکنش‌های هیجانی، با تدبیر و حساب‌شده عمل می‌کردند. این شیوه نشان می‌دهد که در شرایط محدودیت، عقلانیت مهم‌ترین سرمایه است.

استفاده از ظرفیت گفت‌وگو و استدلال به جای تقابل مستقیم بود. امام در مناظرات علمی و جلسات رسمی، با منطق قوی و

استدلال روشن، برتری فکری خود را نشان می دادند. این روش، به جای ایجاد تنش، مشروعیت اخلاقی و فکری ایجاد می کرد.

سومین راهبرد، شبکه سازی علمی و تربیتی بود. با وجود کنترل شدید حکومت، ایشان از طریق شاگردان و نمایندگان، ارتباط با پیروان را حفظ کردند. این مدل نشان می دهد که در شرایط محدود، باید از روش های هوشمندانه و غیرمتمرکز برای استمرار فعالیت ها بهره برد.

حفظ مرزهای اعتقادی بدون انزوای علمی بود. امام نه به انفعال و کناره گیری مطلق روی آوردند و نه به سازش با ظلم. این تعادل، الگویی برای کنش اجتماعی مسئولانه در شرایط پیچیده است.

پنجمین نکته، تمرکز بر سرمایه انسانی است. ایشان بیش از هر چیز به تربیت انسان ها پرداختند، زیرا تغییر پایدار از طریق انسان های آگاه شکل می گیرد. در هر دوره ای، سرمایه گذاری بر آگاهی عمومی، اثرگذارترین راهبرد است.

در نهایت، راهبرد کلان امام جواد(ع) تبدیل تهدید به فرصت بود. فشار سیاسی، فرصتی برای نمایش توان علمی و اخلاقی ایشان شد. این نگاه می آموزد که حتی محدودیت ها می توانند به سکوی رشد و اثرگذاری تبدیل شوند.

*چگونه می توان سیره امام جواد(ع) را در حوزه گفت و گو و مناظره های علمی امروز الگو قرار داد؟

ویژگی مناظرات امام جواد(ع)، تسلط علمی عمیق بود. ایشان پیش از ورود به بحث، بر موضوع احاطه کامل داشتند. در فضای علمی امروز نیز، شرط نخست گفت و گو، دانش دقیق و آمادگی قبلی است.

ویژگی دیگر، رعایت ادب و احترام در گفت و گو بود. حتی در برابر مخالفان، امام از ادبیات تحقیرآمیز استفاده نمی کردند. این شیوه نشان می دهد که اخلاق گفت و گو به اندازه محتوای آن اهمیت دارد.

ویژگی دیگر، پاسخ گویی روشن و مستدل است. امام با استدلال های دقیق و مرحله به مرحله، طرف مقابل را به تأمل وادار می کردند. این روش الگویی برای گفت و گوهای دانشگاهی و رسانه ای امروز است که نیازمند شفافیت و منطق است.

ویژگی دیگر، هدف محور بودن مناظره هاست. هدف امام پیروزی شخصی نبود، بلکه روشن شدن حقیقت بود. در فضای کنونی نیز اگر هدف، کشف حقیقت باشد نه غلبه بر طرف مقابل، کیفیت گفت و گو ارتقا می یابد.

ویژگی دیگر، مدیریت هیجان در بحث است. امام در شرایطی که ممکن بود فضای جلسه علیه ایشان باشد، آرامش خود را حفظ می کردند. این مهارت برای مناظره های رسانه ای و فضای مجازی امروز بسیار ضروری است.

ویژگی دیگر، تبدیل مناظره به فرصت آموزشی است. بسیاری از مناظرات امام، به بستری برای آموزش عمومی تبدیل شد. در زمان حاضر نیز می توان مناظره را به ابزاری برای ارتقای سواد فکری جامعه بدل کرد، نه صرفاً رقابتی رسانه ای.

یکی از ابعاد کمتر مورد توجه، نقش مدیریتی و سازمان دهی امام جواد(ع) است. معمولاً بر سن کم یا شهادت مظلومانه ایشان تأکید می شود، اما تدبیر مدیریتی ایشان در هدایت جامعه شیعه کمتر تحلیل می شود.

روش ارتباطی ایشان با اقدار مختلف جامعه است. امام تنها با عالمان گفتگو نمی کردند، بلکه با مردم عادی نیز ارتباطی صمیمی داشتند. این وجه اجتماعی، می تواند برای رسانه ها الهام بخش باشد.

توجه به عقلانیت در سیره ایشان است. گاه شخصیت های تاریخی بیشتر با جنبه عاطفی معرفی می شوند، در حالی که عقلانیت و استدلال محوری امام جواد(ع) از ویژگی های برجسته ایشان بود. نقش ایشان در تثبیت مفهوم امامت در شرایط تردید است. با توجه به خردسالی امام، برخی دچار تردید شدند، اما عملکرد علمی ایشان این بحران را به فرصتی برای تعمیق باور تبدیل کرد. این تجربه تاریخی کمتر واکاوی می شود. سبک تربیتی امام است که مبتنی بر پرورش اندیشه و اعتماد به شاگردان بود. این روش تربیتی می تواند الگویی برای نظام آموزشی امروز باشد، اما کمتر در رسانه ها به آن پرداخته شده است.

بعد آینده نگرانه شخصیت ایشان است؛ اینکه چگونه در کوتاه ترین دوره امامت، بنیان هایی گذاشتند که در نسل های بعدی تداوم یافت. پرداختن به این نگاه راهبردی، می تواند تصویر کامل تری از شخصیت امام جواد(ع) ارائه دهد.